

Politický program

SVOBODA - ODPOVĚDNOST - SPRAVEDLNOST

I. Pojetí státu

Je nesporné, že *pojetí státu má dalekosáhlé důsledky* pro každodenní politické rozhodování, pro hlasování o detailech kterékoli legislativní předlohy. Ideje a ideologie mají zásadní význam při získávání podpory lidí pro konkrétní politiku.¹ Politika bez filosofického obsahu se stává pouhým mechanickým bojem o moc a zákonitě vede k úpadku svobody.²

1. Pro Svobodné má stát smysl

Stát je politické společenství³ s vlastním řádem⁴ vztahujícím se na vymezené území⁵, jehož úkolem je zabezpečovat především individuální svobodu svých občanů. Jinak řečeno stát je společenstvím osob a majetku, garantuje uspořádané vztahy mezi lidmi a vlastnické vztahy, je oprávněn a povinen řešit spory občanů. Demokratický stát je založen na systému vlády reprezentující na zastupitelském principu vůli občanů⁶. Řád reprezentovaný státem musí být spravedlivý. Pokud stát nenaplnuje své poslání nebo používá nepřiměřené prostředky k dosažení svých cílů, je jeho legitimita zpochybněna.⁷

¹ Projevilo se to například při Masarykově pokusu zakotvit nový stát na filosofických myšlenkách – viz *Idea státu česko-slovenského*. Srv.: „Bitvu musíme svést na poli filozofie, nikoliv politiky. Politika je jen posledním důsledkem, praktickým vyústěním fundamentálních myšlenek, které v dané kultuře převládají. Nelze změnit nebo bojovat proti následkům, aniž bychom napřed bojovali a změnili příčiny.“ Ayn Rand: *Philosophy – Who Needs It*, kapitola *What One Can Do?*

² Bez filosofie nemůže existovat politika. Pokusy řídit stát bez politického rámce vedou k cynickému popření jakýchkoli jiných hodnot, výkon mocenské funkce se odůvodňuje snahou o zvyšování životní úrovně, ale paradoxně ani tohoto cíle nemůže nepolitická politika dosáhnout.

³ Sdružení osob, politický národ. Stát jako právnická osoba je korporací s nuceným členstvím na územním principu. Tím není dotčeno základní právo každého občana opustit svou zemi a zase se do ní svobodně vrátit ani právo vzdát se občanství.

⁴ Výkonná moc je omezena právním řádem.

⁵ Území jurisdikce.

⁶ Otázky, které mají více řešení a kde není žádné objektivní kritérium, pro posouzení, které je správné, jsou v demokratické společnosti předloženy do konkurenčního prostředí různých politických filosofí, které mají umět dát odpověď na to, co je v jejich způsobu vidění politiky správné a co je špatné.

⁷ Neexistuje-li politický národ, nelze uměle vytvořit žádný stát ani jemu podobný subjekt. Příklady rozpadu uměle vytvořených útvarů jako bylo Československo, Jugoslávie a Sovětský svaz to dokládají.

Stát není protikladem občanské společnosti⁸, obojí stejným způsobem odvozuje svůj původ od lidu – svobodných občanů. Politický řád a jeho instituce jsou neoddělitelnou součástí občanské společnosti⁹. Politické struktury nemohou, nemají a nesmí být nahrazovány žádnými alternativami.

2. Moc musí být omezena

Jedním z největších pokušení pro lidskou bytost je touha po moci¹⁰. I svěšená moc lidskou psychiku korumpuje a devastuje¹¹. Opakované selhávání politiků způsobuje, že stát vykazuje trvalou tendenci usurpovat si svobodný prostor svých občanů¹², ačkoliv vlastním posláním politického společenství je chránit svobodu jednotlivce včetně jeho práv, zejména majetkových.

Stát má a musí mít monopol na legitimizaci použití síly a donucovací moci. Politická a donucovací moc musí být včetně autority právního pořádku podrobena omezení, kontrole a musí být vyvážená.

V praktické politice vždy, když by měla být moc státu posílena, musí být zároveň posílena kontrola moci.¹³ Svobodní jsou proti zneužívání státu¹⁴.

3. Svrchovanost

Stát je a má být právníkou osobou, subjektem mezinárodního práva. Svrchovanost státu (suverenita) je výsledkem historické kontinuity státnosti stejně jako výrazem filosofické

⁸ Svobodní odmítají pokusy stavět do protikladu stát a občanskou společnost, typické zejména pro marxistické politické ideologie. Protože stát je společenstvím, sdružením, společností samou, je každý pokus postavit společnost do protikladu ke státu vlastně výzvou k revoluci.

⁹ Představa oddělení občanské společnosti od státu je popřením základních principů politiky a svobodné společnosti.

¹⁰ Svobodní odmítají princip, podle kterého jsou někteří vyvolenější než jiní, protože nahlíží nějaké důležitější transcendentní principy, které jsou běžnému člověku utajeny a z toho odvozují právo určovat hodnoty pro druhé.

¹¹ Politik by si měl dlouhodobě vytvářet obranné mechanismy a morální zábrany, které by mu umožňovaly odolávat pokušení moci.

¹² Stát sám od sebe nikdy neprosazuje svobodu pro své občany, občané mají pouze tu svobodu, kterou si na státu vyvdorují či kterou jim stát neodebere. Stát ale musí alespoň poskytovat férový a spravedlivý řád, který občanům umožní o svou svobodu usilovat.

¹³ Svobodní odmítají kumulaci moci vznikající neustálým a opakovaným posilováním pravomocí a kompetencí státu.

¹⁴ Ústava ČR čl. 23: „Občané mají právo postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských práv a základních svobod, založený Listinou, jestliže činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny.“ V čl. 2 se popis demokratického systému upřesňuje: „Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“ Jedno z práv, kvůli kterým se mohou občané postavit na odpor s využitím všech prostředků, popisuje čl. 22 Listiny: „Zákonná úprava všech politických práva a svobod a její výklad a používání musí umožňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti.“

identity (myšlenky), na které se zakládá. Stát není filosoficky neutrální, ačkoli není vázán na žádnou výlučnou ideologii¹⁵.

Stát a svrchovanost od sebe nelze oddělit, stát vzniká díky své svrchovanosti a stát, který není svrchovaný, není státem.¹⁶ Svrchovanost je nepopíratelné právo samostatně jednat efektivně podle vlastních pravidel jak v normální tak v extrémní situaci k tomu určeným úřadem.

Stát není podřízen jiným institucím¹⁷. Je vrcholnou autoritou jednajícím podle své vůle, nezávisle na vnější moci, je oprávněn činit konečná rozhodnutí podle vlastních pravidel a svého řádu.

Ze svrchovanosti státu vyplývá i to, že stát je jediným zdrojem práva pro své území.

II. Zahraniční politika

1. Obecná východiska

Východiskem pro utváření koncepce zahraničních vztahů Svobodných je svrchovanost, která v pojetí Svobodných navazuje na teorii státu. Koncept svrchovanosti vznikl v průběhu mnoha staletí a je jediným relativně osvědčeným nástrojem, který umožňuje, aby vedle sebe dlouhodobě žily velké a malé národy. Je to pojem nejenom politicko-právní, ale psychologický a filosofický¹⁸. Respekt k národní svrchovanosti na určitém území je zároveň úctou ke kolektivním archetypům, jejichž vliv na utváření politiky nelze bez závažných důsledků zanedbávat.

2. Princip nevměšování

Svrchovanost znamená, že se žádný stát nemá svévolně vměšovat do záležitostí jiného státu. Tím se nevylučuje z bilaterálních vztahů možnost jednat o čemkoli, na čem se strany shodnou. Respekt k svrchovanosti druhého státu však končí, jakmile sám začne porušovat či ohrožovat svrchovanost jiného státu. V takovém případě a jen v takovém případě je namístě vnější intervence.¹⁹

3. Cíle zahraniční politiky a národní zájmy

Zahraniční politika každého státu je povinna učinit veškeré kroky pro zachování nezávislosti, musí hájit vlastní svrchovanost a územní celistvost (integritu)²⁰. Kromě toho

¹⁵ Listina základních práv a svobod čl. 2 odst. 1: „Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.“

¹⁶ Ústava ČR čl. 1: „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“

¹⁷ Tím není vyloučeno, že politický řád přijme jakýkoli vnější nebo mezinárodní závazek za své vlastní pravidlo, které si uloží respektovat.

¹⁸ Války a konflikty mezi státy nevznikaly z přílišného důrazu na svrchovanost států, ale naopak z nerespektování svrchovanosti. Obráceně lze tedy s velkou pravděpodobností tvrdit, že ten, kdo zpochybňuje svrchovanost, dříve či později rozpoutá konflikt. Zpochybňování svrchovanosti bývá doprovázeno nerespektováním demokratických zkušeností při zacházení s veřejnou mocí.

¹⁹ Zkušenost ukazuje, že nedemokratické státy narušují svrchovanost jiných států mnohem častěji. Demokracie a respekt k svrchovanosti jiného státu jsou tedy vzájemně provázány.

²⁰ To platí i ve vztahu členského státu k EU.

by měl každý stát vést nepřetržitou diskusi (pravidelně se opakující diskusi) o národních zájmech. Prosazování národních zájmů resp. jejich podpora musí být základním rámcem a imperativem pro zahraniční politiku. Národní zájmy²¹ jsou konečným seznamem prioritních cílů pro určité období, které platí nezávisle na politické filosofii (invariant politických filosofii).

4. NATO jako filosofické východisko

NATO představuje odlišné východisko pro řešení sporů a krizových situací oproti Evropské unii. Oba přístupy (konsensus všech členů versus majorizace a různá kvóra pro blokační minority vycházející z budování nevraživé rovnováhy a vyvažování) jsou do značné míry protikladné a neslučitelné. Právě proto, že důsledný respekt k svrchovanosti je součástí politické filosofie NATO, dávají této alternativě Svobodní přednost. Svobodní považují filosofii NATO za východisko pro Evropu, na základě kterého by se analogicky měly budovat vztahy mezi velkými, středními a malými státy.

5. Bilaterální diplomacie

Pro dosahování hlavních zahraničně-politických cílů České republiky, zejména pro svobodný obchod, má klíčový význam budování a udržování bilaterálních vztahů. Svobodní jednoznačně preferují bilaterální politiku. Omezení v oblasti zahraničního obchodu vyplývající z našeho členství v EU nevyvažují výhody snadného přístupu na vnitřní trh EU. Navzdory těmto pohodlným, ale jednostranně orientovaným výhodám, které v období problémů představují spíše rizika než přednosti, doporučují Svobodní orientovat se na budování sítě bilaterálních vztahů, které se mohou stát oporou pro obchodní výměnu (například konzulární a právní podpora exportních firem a jejich smluvních vztahů).

6. Multilaterální vztahy

Multilaterální politiku považují Svobodní za doplněk bilaterálních vztahů. Pro mezinárodní právo je doposud do značné míry typický cynismus: mezinárodní soud v Haagu, který by měl spory řešit, je čím dál tím více nahrazován mezinárodní arbitráží právě z důvodu jeho nefunkčnosti a nepřiměřených lhůt.

Svobodní trvají na hluboké reformě OSN a redukcí doprovodných aktivit a jejich oddělení od vlastního jádra Rady bezpečnosti OSN. Ani Rada bezpečnosti, ani Valné shromáždění nejsou skutečným garantem spravedlivých vztahů mezi státy a z důvodů rostoucích asymetrických rizik se dokonce ukazuje, že je třeba vytvořit nový, efektivnější model kolektivní bezpečnosti.²²

Svobodní odmítají požadavek zřídit funkci zástupce Evropské unie jako nového stálého člena Rady bezpečnosti OSN. Takovým krokem by se v Radě bezpečnosti vzhledem k nedemokratické institucionální povaze EU jen posílilo zastoupení nedemokratických, nebo po demokratické stránce problematických členů.

Za perspektivní instituci považují Svobodní WTO a podporují další jednání o liberalizaci mezinárodního obchodu a to i včetně zemědělských produktů a služeb.

²¹ Národní zájmy – „national interests“ – je termín pocházející z USA, kde slovo „national“ je používáno ve stejném smyslu, jako federální. Adekvátní překlad by zněl „celostátní zájmy“, ale z důvodu zavedené terminologie používáme označení mezinárodně srozumitelné.

²² Navíc se spory větší měrou promítají do struktury podobné střetu civilizací, popsaném S. Huntingtonem, namísto sporů ideologických jako v době studené války.

Mezinárodní spolupráce v rámci OBSE obsahuje významný prvek kombinace tří tzv. „košů“ bezpečnostního, ekonomického a respektu k lidským právům²³. V současné podobě však OBSE poskytuje pouze rámec pro několik zásadních smluv týkajících se bezpečnostního režimu.

Rada Evropy sdružuje nejširší okruh evropských států, které se zavazují respektovat mnoho smluvních dokumentů. Ačkoli jsou Svobodní k některým z nich kritičtí, velmi si váží autority, kterou má Evropský soud pro lidská práva, který sídlí ve Štrasburku.

7. Evropa

Svobodní považují stávající pokus o integraci evropských států za slepou uličku.

Současný demokratický deficit (přesněji řečeno nedemokratické poměry) panující v Evropské unii není způsoben tím, že se nepovedlo uskutečnit dobré ideály, ale je úmyslným pokusem o odstranění tradičních evropských hodnot jako je svoboda, demokracie, důstojnost člověka, pluralita názorů, odpovědnost politiků občanům. Instrukce jako je Evropský parlament nebo Evropská rada mají jediný cíl: aby tuto skutečnost zamaskovaly.

Zákonným důsledkem systému, který byl navržen tak, aby byla odstraněna demokratická politická kontrola veřejného rozhodování, je obrovské množství zbytečných právních norem iniciovaných na úrovni EU, které jdou proti zdravému rozumu a proti zájmu občanů. Úředníci mnoha svými rozhodnutími o kvótách a regulacích přinášejí občanům náklady, které postupně z EU vytvořily stagnující a konkurenceneschopný region, který zaostává za světem.

EU prosazuje koncept tzv. vnitřního trhu, který je velmi vzdálen konceptu volného trhu. Vnitřní trh EU podléhá jednotné regulaci a je uzavřený do sebe.

Ve svém důsledku stávající směřování Unie nepřináší původně deklarované cíle – hospodářské sblížení mezi jednotlivými státy a odstraňování historických nevraživostí mezi národy Evropy. Právě naopak.

Skutečná reforma Unie není možná, protože samotné základy této evropské integrace byly špatně položeny a směřují ke stále těsnější unii.

Evropa potřebuje obrát k demokracii spočívající v návratu moci svrchovaným státům, se kterými se občané mohou identifikovat.

Svobodní odmítají názor, že Evropa musí být centralizovaná a unifikovaná, aby přežila dnešní ekonomickou, politickou a vojenskou konkurenci ve světě. Pravidla OECD a WTO poskytují dostatečný prostor pro hospodářskou spolupráci překračující hranice.

Svobodní si přejí zakládat bezpečnost České republiky a Evropy na kolektivní obraně v rámci Severoatlantické aliance. Nesouhlasí se snahami dát Evropské unii vojenský rozměr (v rámci Evropské obranné a bezpečnostní politiky), a koncipovat ji jako protiváhu Spojeným státům v bezpečnostním nebo politickém smyslu.

Pro Svobodné jsou základními a tradičními hodnotami evropské civilizace principy svobody, plurality a demokratického rozhodování. Jedině na nich lze založit pokojnou spolupráci evropských států. Svobodní jsou si jisti, že všechny pozitivní aspekty evropské

²³ Není vyloučeno, že právě pojetí lidských práv se může v blízké budoucnosti rozčlenit podle civilizačních okruhů a potom může dojít k vážnému dialogu. Srv. S. Huntington.

spolupráce, které některý stát považuje za užitečné, lze nahradit smlouvami uzavřenými na principech dobrovolnosti.

Protože současný pokus o integraci v rámci EU, který způsobil stagnaci a neschopnost konkurence jejích členů, musí dříve či později selhat, je nutné minimalizovat nepříznivé důsledky pro Českou republiku v případě nekoordinované dezintegrace Unie. Je třeba připravovat jak včasné oddělení České republiky od Unie, tak i alternativní podobu spolupráce.

Proto Svobodní navrhují hlasování o setrvání v Evropské unii. Pro Svobodné je východiskem dobrovolná spolupráce států, jak ji například můžeme vidět v základních dokumentech Evropského sdružení volného obchodu (anglická zkratka EFTA).

Princip dobrovolnosti v důsledku zabezpečí, aby kooperace probíhala tak, že je pro zúčastněné státy výhodná. Ke každé formě spolupráce se připojí pouze ty státy, které se pro to samy rozhodnou. Každý jednotlivý případ kooperace může kterýkoli stát zrušit odstoupením od příslušné smlouvy. Rozhodování v dobrovolném systému spolupráce je vždy založeno na principu konsensu a respektu ke svrchovanosti států.

EFTA není na rozdíl od EU založena na byrokracii, přerozdělování peněz a dotacích, na společné měně a na přehlasovávání jedněch druhými. Evropské sdružení volného obchodu je založeno na dobrovolné spolupráci, volném obchodu a volném cestování. Členství v EFTA automaticky znamená bezcolní obchod s desítkami zemí světa, s nimiž EFTA uzavřela dohody o volném obchodu. Přístup na trh EU by nám i nadále mohla zajišťovat smlouva o Evropském hospodářském prostoru (EHP). Dlouhodobým cílem Svobodných je reforma EHP, která by minimalizovala vliv EU na legislativu EFTA.

8. Vztahy se sousedními státy

Vztahy se sousedními státy mají v zahraniční politice České republiky tradičně prvořadé postavení. Do kategorie sousedních států řadíme i státy, s nimiž sice nemáme společné hranice, ale patří do centrálního pásma střední Evropy mezi Německem a Ruskem.

Ve vztahu ke Slovenské republice Svobodní vidí nadstandardní povahu vztahů v návaznosti na tradiční politickou sounáležitost Českých zemí a Slovenska, jež má dlouhodobé historické kořeny. Slovensko se v EU a v NATO setkává s obdobnými problémy jako Česká republika, což vytváří dobré předpoklady pro nacházení společných cílů a pro spolupráci.

Ve vztahu k Polsku vidí Svobodní nadějnou možnost postupovat společně zejména při úsilí o změnu EU na spolupráci rovnoprávných států a při prohlubování transatlantické spolupráce.

Ve vztahu k Německu si Svobodní uvědomují, že nastává nové období německé mocenské politiky. Svobodní odmítají současnou vůdčí úlohou Německa v Evropské unii. Česko-německá deklarace nepřinesla zamýšlený výsledek a není dostatečně pevným východiskem pro bilaterální vztahy, takže minulost může být znovu ožívována jako politické téma. Svobodní považují poválečná spojenecká ujednání o Německu a z nich vyplývající československé zákony za neměnné právní skutečnosti zajišťující evropský mír.

Ve vztazích s Rakouskem by mohlo být dosaženo nejzřetelnějších změn k lepšímu důsledným utvářením vztahů na průniku společných zájmů. Svobodní jsou přesvědčeni, že společných cílů bude přibývat.

III. Obrana území a občanů České republiky

Prvořadou úlohou České Republiky jako státu je zajistit bezpečnost a ochranu Ústavou garantovaných práv a svobod svým občanům. Vzhledem k dělbě moci a úloh je

prvořadým úkolem Armády České republiky obrana územní integrity republiky, životů a majetků občanů, a to proti ohrožení všemi vojenskými a polovojenskými silami.

Ozbrojené síly ČR krom hájení hranic vlastního státu plní alianční závazky.

Podstatou úspěšné obrany země je pocit sounáležitosti občanů se svojí vlastí. Každý způsobilý a zákona dbalý občan musí mít možnost bránit sebe, své blízké a svůj majetek i se zbraní v ruce.

Diplomatická činnost musí předcházet možnému ozbrojenému konfliktu. Česká republika musí být schopna bránit se samostatně alespoň do doby, než získá podporu od aliančních partnerů. Je nezodpovědné plně se spoléhat na kolektivní obranu.

Svobodní požadují, aby se ozbrojené síly České republiky kromě přímé obrany státu a aliančních spojenců účastnily jiných misí jen v souladu s mezinárodním právem, smluvními závazky a souhlasem Parlamentu ČR. Účasti v zahraničních misích musí předcházet analýza rizik a politické zadání včetně předpokládaného stavu po splnění mise.

Krom toho je úkolem armády i spolupráce s dalšími složkami státu zejména po stránce technické a logistické, v případě potřeby i po stránce personální. To ale představuje pouze doplňkovou činnost armády a není přípustné, aby byla armády vybavována podle požadavků integrovaného záchranného systému.

Svobodní požadují zvýšení schopností armády tak, aby byla schopna bránit území republiky při lokálním konfliktu, což znamená vedle profesionální armády i budování početnějších záloh na základě dobrovolného výcviku civilního obyvatelstva.

Svobodní považují za zásadní prohlubovat alianční vztahy²⁴ na bilaterální rovině, jak to umožňují mezinárodní smlouvy. Svobodní odmítají snahy o vytvoření armády EU.

IV. Reforma právní filosofie

1. Právní filosofie

Komunistický režim důsledně a programově potíral demokratické základy právního řádu a nahrazoval je tzv. socialistickým právem.

Po rozpadu komunistického režimu nemělo Československo a později Česká republika kvalifikované právníky, kteří by byli schopni navrhnout základy reformy právní filosofie, přistoupilo se na systém záplatování socialistického práva. Navzdory heroické legislativní činnosti se na tomto přístupu doposud mnoho nezměnilo. Některé zákony jsou sice rekodifikované, ale v podstatě se jedná o jazykovou úpravu a vylepšení systematiky, na teoretických základech právního řádu se nic nemění a to ani po přijetí nové Ústavy.

Svobodní zahájí přípravu reformy právní filosofie, pokusí se navrhnout alespoň základní zásady a vyzvou ostatní politické strany a odbornou veřejnost k podrobné diskusi²⁵.

²⁴ Vztahy mezi jednotlivými členskými státy NATO

²⁵ Nová právní filosofie musí navazovat na zásady římského práva, musí věnovat pozornost systematickému právu, rozlišení veřejnoprávní a soukromoprávní sféry, musí respektovat klasickou teorii právního řádu. Měla by nastínit pojetí spravedlnosti, vztah spravedlnosti s etikou a obecným vnímáním spravedlnosti. Měla by zaujmout stanovisko k přirozenoprávnímu, pozitivistickému a normativnímu pojetí práva.

2. Spravedlivý stát

Česká politika přijala mylnou představu, že spravedlnost znamená nezávislost na čemkoli. Vytvořila se justiční diktatura, neodpovědná soudní moc. Vědomí spravedlnosti se odvozuje od lidu stejně, jako každá politická moc. Justice musí být nezávislá na výkonné moci, ale nalézání spravedlnosti podléhá veřejné diskusi a musí korespondovat s veřejným vnímáním toho, co je spravedlivé. Spravedlnost nemůže být nezávislá na reflexi občanů státu.

Spolehlivé doručování obsílek

Svobodní preferují právo na spravedlivý proces před usnadňováním práce úředníků. Z toho důvodu Svobodní nesouhlasí s nadužíváním právního konstruktu fikce doručení, na jehož základě státní správa a soudy považují nepřevzatou obsílku za doručenou. Justice by pro doručování důležitých písemností měla v odůvodněných případech namísto listovních služeb České pošty preferovat soudní doručovatele či případně orgány Justiční stráže a soudní exekutory, kteří jsou schopni adresáta zastihnout s vyšší spolehlivostí.

3. Lidská práva a občanské svobody²⁶

Úcta k druhému člověku se odvozuje od morálních principů, nikoli politických, a proto na ni nelze uplatňovat politická kritéria. Koncept lidských práv v politicko-právním pojetí je smluvenou konvencí, na které je možné se politicky shodnout, a je nutné jej stále aktualizovat, nikdy nemůže být konečný a neměnný²⁷. Zásadně je třeba odmítnout odvozování jakékoli politické filosofie z takovýchto konvencí, které naopak mají být výslednicí politických filosofii.

Základní lidská práva jsou právo na život, svobodu a majetek. Další práva se z těchto tří základních lidských práv odvozují. Svobodní se proto ze zásady staví proti ideologii a praxi zaměňování, oslabování a zpochybňování uvedených tří základních lidských práv odvozenými právy sociálními, hospodářskými, menšinovými, genderovými, environmentálními atp. Základní individuální lidská práva nelze oslabovat, porušovat, potlačovat a nahrazovat právy kolektivními.

V současné době je naléhavou prioritou ochrana jednotlivce před zásahy státu do jeho života a před shromažďováním informací ve státních datových systémech. Státy si pod různými záminkami osobují stále ve větším rozsahu pravomoc sledovat a evidovat rozhodování, chování a jednání občanů, ačkoli ti se takovým jednáním nedopouštějí žádných trestných skutků.

Občanské svobody

Svobodní považují občanské svobody za základní pilíř, na kterém stojí omezení nadměrné politické moci státu. Z tohoto důvodu Svobodní vystupují proti omezování svobody slova a projevu, shromažďování, sdružování a pokusům omezovat občany v jejich svobodném přístupu k informacím. Cílem Svobodných je zrušit nebo upravit právní normy, které omezují svobodu slova a projevu, shromažďování, sdružování a svobodný přístup občanů k informacím.

²⁶ Lidská práva nejsou transcendentní, odvozují se od státu a mají být státem vymahatelná.

²⁷ Například ochrana vlastnictví byla v roce 1945 při jednání o Chartě lidských práv OSN „vyhandlována“ za právo na práci.

4. Soukromí a vlastnické právo

Soukromí a vlastnictví je pro Svobodné jedním ze základních pilířů svobodné společnosti. Vlastnické právo je právem absolutním. Svobodní jsou zásadně proti návrhům umožňujícím vyvlastňování majetku ve prospěch kohokoli, oprávněné není ani vyvlastňování ve veřejném zájmu²⁸. Pokud má mít svobodná společnost šanci na přetrvání, musejí občané nejprve uznat a přijmout za své, že jakýkoliv zásah proti svobodě a majetku jednotlivce je nepřijatelným násilím a že jedinou racionální funkcí státu je takovému násilí bránit a zasahovat proti němu. Především vláda se nesmí takového násilí dopouštět. V demokratickém státě musí být považováno za zlo, jestliže je někdo nucen k obětování svých hodnot ve prospěch druhého.

Efektivní vymáhání pohledávek

Dosavadní podoba vymáhání pohledávek soudními exekutory je pro Svobodné nepřijatelná. Věřitelé a vymahači jsou nevhodně motivováni nechat narůstat úroky z prodlení a neupomínat dlužníky o vyrovnání jejich závazků. Dochází tak k případům zabavování cenného majetku z důvodu vymáhání původně bagatelních pohledávek. Proto je nutné reformovat systém exekucí tak, aby břímě vymáhání přešlo z dlužníka na věřitele,²⁹ jenž by měl volnost ve výběru exekutora. Součástí reformy musí být i změna odměňování exekutorů, aby za svůj výkon měli možnost stanovit si skutečnou tržní cenu, čímž by došlo k navýšení konkurence a efektivity vymáhání pohledávek.

Protože provedením mobiliární exekuce bývá citelně zasahováno exekuovanému do jeho obydlí a soukromí, měli by ji exekutoři umožněno vykonat pouze za asistence příslušníků policie a na základě soudního povolení teprve poté, kdy ostatní pokusy o vymožení pohledávky selhaly.

5. Rovnost před zákonem

Rovnost před zákonem patří k základním podmínkám spravedlivého státu. Svobodní považují za nepřijatelné, aby se stále ve větší míře vytvářely nerovnosti jak v samotných zákonech, tak při jejich aplikaci.

Příkladem je antidiskriminační zákon, který popírá princip rovnosti, dokonce nové nerovnosti vytváří. Popírá i princip presumpce nevinny, bez kterého nelze zajistit právo na spravedlivý proces.

6. Přímá demokracie

Prvky přímé demokracie považují Svobodní za dobrý doplněk demokratických rozhodovacích postupů, nikoliv jejich náhradu.

Svobodní odmítají koncept referenda, podle kterého má lidové hlasování nahrazovat rozhodnutí zvoleného zastupitelského orgánu. Přiklání se ke konceptu nazývanému

²⁸ Dokladem, že žádné vyvlastňování není nutné, jsou stovky velkých nestátních investičních projektů, ve kterých i velice komplikované vlastnické vztahy profesionálně řeší notářské a právní kanceláře. Protože se zdá, že státní úředníci neumí bezproblémově řešit podobné otázky, naopak je možné, že jim spory mohou přinášet prospěch, měl by stát služby právního zajištění větších projektů zadávat profesionálům.

²⁹ Vymožení pohledávky je služba objednávaná věřitelem, kterou by měl uhradit on sám. Je pouze jeho odpovědností si před poskytnutím půjčky důkladně prověřit schopnost dlužníka splácet a tuto informaci promítnout do výše úroku, z něhož by následně pokryl případné náklady na vymáhání pohledávky.

„lidové veto“, ve kterém Parlament nesmí žádné lidové hlasování iniciovat svévolně, jeho povinností je přijmout ve věci rozhodnutí. Proti takovému rozhodnutí mají mít občané možnost iniciovat lidové hlasování, které parlamentní rozhodnutí buď potvrdí, nebo zamítne. V případě zamítnutí by mělo zpravidla následovat rozpuštění Parlamentu³⁰.

Svobodní navrhují přesnou regulaci spravedlivých podmínek při kampani k jakémukoli lidovému hlasování. Stát (vláda) nesmí žádným způsobem ovlivňovat průběh kampaně stejně, jako při volbách. Použití státních peněz a jakékoli ovlivňování občanů od státních úředníků by měla být trestána stejně, jako maření voleb. To se týká i veřejnoprávních médií.

V. Hospodářská politika

1. Svobodné podnikání

Stát není od toho, aby podnikal. Svobodní lidé sami vědí, co mají na trhu nabízet a co mají poptávat. Tato volnost podnikání je v České republice stále více omezována. Stát pokřivuje ceny selektivními daněmi, nařízenými výkupními cenami a dotacemi. Stává se pravidlem, že na trhu neuspěje ten, kdo nabízí nejkvalitnější a nejlevnější služby, ale ten, kdo ukořistí dotace z nespočetných dotačních programů. Svobodní jsou pro uvolnění podnikání – tedy pro zrušení dotací, regulovaných cen a produkčních kvót.

2. Energetika

Do České republiky se dováží řada energetických zdrojů (ropa a plyn) ze zahraničí. Zdroje těchto surovin jsou naštěstí diverzifikované, přesto je potřeba nezhoršovat energetickou bezpečnost českého hospodářství. Stát nesmí bránit výstavbě dalších bloků jaderných elektráren³¹.

Stát na základě směrnic EU podporuje neefektivní využívání zdrojů. V České republice se tak povinně na základě pokřivených cen a dotací vyrábí drahá elektřina ze solárních panelů a větrníků, přestože technologie a přírodní podmínky neumožňují efektivní využití těchto zdrojů. Důsledkem je růst cen elektřiny pro domácnosti i firmy. Svobodní jsou pro zrušení minimálních výkupních cen a povinného odkupu elektřiny z tzv. alternativních zdrojů. Svobodní jsou také pro zrušení povinnosti přimíchávat biopaliva do nafty a benzínu. Tato politika zdražuje paliva i potraviny.

Jednotlivé druhy energií spolu musí soutěžit za rovných podmínek. Nesmí to být politici nebo úředníci, kdo určuje, který energetický zdroj je perspektivní. Ekologické daně nemají být uvalovány selektivně. Svobodní jsou pro zrušení daní z plynu, elektřiny a uhlí.

3. Export a investice

Stát není od toho, aby dotacemi podporoval vývoz zboží či příliv investic. Stát musí využívat diplomacii k usnadnění mezinárodního obchodu, aby čeští výrobci měli snadný přístup na zahraniční trhy, nemá ale firmám asistovat v jejich podnikání. Svobodní jsou pro zrušení agentur Czechtrade a Czechinvest, ušetří se tak peníze daňových poplatníků a vytvoří se rovné podnikatelské prostředí. Stát nemá pobídkami zvýhodňovat zahraniční či velké firmy před domácími či menšími firmami. Svobodní jsou pro zrušení zákona o investičních pobídkách, všechny firmy mají platit stejnou nízkou daň z příjmu právnických osob, která

³⁰ Tento princip částečně obsahovala i Ústava z roku 1920, i když se nikdy nerealizoval.

³¹ Moratorium vyhlášené vládou ODS, lidovců a Zelených oddálilo možnost rozšíření tohoto konkurenceschopného energetického zdroje.

musí být mezinárodně konkurenceschopná. Svobodní jsou pro případné snižování sazby této daně z platných 19 %, pokud si to vyžádá mezinárodní daňová konkurence. Zatím se však tato sazba jeví jako konkurenceschopná.

4. Doprava

Stát je správcem železničních, silničních a vodních dopravních cest. Je zodpovědný za obrovské stavební veřejné zakázky, které jsou zdrojem potenciální korupce a předražování. Při výstavbě komunikací musí být veřejné zakázky transparentní. Svobodní proto požadují, aby veškeré smlouvy mezi státem a stavebními dodavateli byly zveřejňovány. Podmínka, že obsah smlouvy nebude předmětem obchodního tajemství, musí být součástí podmínek výběrových řízení vyhlašovaných státem.

Dopravci na železnici i na silnici musí platit za používání dopravní cesty odpovídající cenu, aby nedocházelo k cenovým zkreslením mezi jednotlivými druhy dopravy. Mýto na dálnici i poplatek za použití železniční cesty musí odpovídat nákladům na provoz a výstavbu. Stát nesmí dotovat jednotlivé dopravce. Kraje by neměly provozovat nebo financovat ani autobusy, ani vlaky. Tzv. dopravní obslužnost by měla být ponechána volné soutěži konkurujících si dopravců.

Svobodní odsuzují neodpovědné chování státu při stavbě dálnic. Pokud soukromý vlastník pozemku odmítá stavbu dálnice na svém pozemku, je na vině pouze stát, který nepodnikl dostatečné kroky k zajištění vlastnických práv pro výstavbu silnice. Každý, kdo se chystá stavět jakoukoliv liniovou stavbu (ropovod, dálnici), musí nejprve zajistit výkup pozemků či dojednání podmínek stavby s cizími vlastníky (věcná břemena). Investor či úředník zodpovědný za stavbu dálnice by měl nést odpovědnost za případné komplikace a dodatečné náklady plynoucí z nečasného zajištění pozemků k výstavbě. Svobodní odmítají vyvlastňování soukromých vlastníků ve veřejném zájmu v případě stavby dálnic. Stát musí dálnice plánovat v trase, kterou má právně zajištěnou.

Svobodní prosazují v mýtném systému zavedení plovoucího tarifu: výše poplatku za vjezd na placený úsek závisí na časovém úseku dne a týdne podle toho, nakolik v daném čase poptávka převyšuje kapacitu komunikace.

VI. Daňová a rozpočtová politika

Současný systém veřejných financí bere lidem svobodu rozhodování o vlastních výdělcích, postrádá odpovědnost v podobě vyrovnaného hospodaření a je nespravedlivý v důsledku existence mnoha různých úlev a výjimek.

Cílem Svobodných je zvýšení svobody a snížení nespravedlnosti daňového a přerozdělovacího systému. Doprovodným efektem zvýšení této svobody bude zvýšení tempa hospodářského růstu.

1. Ústavní změny k zastavení zadlužování

Pokračování zadlužování státu je neúnosné. Úroky z dluhu tvoří jednu z největších výdajových položek státního rozpočtu. Kdyby v minulosti nedocházelo k hospodaření státu na dluh, mohly by být daně a rozpočet každoročně o několik desítek miliard korun nižší.

Je třeba co nejdříve zastavit zadlužování a vrátit se k vyrovnanému hospodaření státu. Dluh tak přestane narůstat a při růstu ekonomiky budou roční úrokové náklady činit stále menší procento rostoucího HDP – jejich relativní břemeno tak bude klesat.

Svobodní prosazují ústavní zákon o rozpočtové kázní, který by ztěžoval vládám přijímat deficitní rozpočet.

Takový ústavní zákon by vládu zavazoval předkládat státní rozpočet s vyrovnanými příjmy a výdaji. Deficitní rozpočet by bylo možné přijmout jen ústavní třípětinovou většinou. Tím se nevylučuje možné zadlužení v případě války či mimořádné přírodní katastrofy – v takovém případě se snadno najde shoda mezi vládou a opozicí. Nutná ústavní většina ale vede vládu k rozpočtové disciplíně v normálním období. V případě, že by rozpočet skončil přebytkem, musel by být přebytek přednostně použit na splátku státního dluhu. V případě, že by rozpočet skončil neschváleným deficitem, musela by následovat účinná sankce.

Navrhujeme též omezit možnost zvyšovat daně³². Návrh zákona, který by představoval zvýšení daní nebo zavedení daní nových, by musel získat souhlas lidí v referendu.

2. Zrušení daně z příjmu fyzických osob

Svobodní chtějí zásadním způsobem omezit státní přerozdělování. Proto přicházejí s plánem zásadního omezení daní (zrušení několika z nich) a zásadním omezením státem přerozdělovaných výdajů.

Svobodní chtějí snižovat zdanění práce a směřovat tak k úplnému zrušení DPFO. Tato daň je plná úlev a výjimek, kterých je stále více. Tím se daň stává stále více nespravedlivou.

Výsledkem nápravných opatření má být stát, který lidem nechává většinu peněz, které si vydělají, a stát, který zásadním způsobem omezí neefektivní a nespravedlivé přerozdělování peněz daňových poplatníků.

Dnes se DPFO dělí mezi stát a samosprávy. Část daně z příjmů fyzických osob, která je určena na financování obcí, navrhujeme transformovat do podoby obecní daně, která by byla v kompetenci obcí.

3. Další daně

Svobodní také prosazují zrušení daní, které vynášejí minimum prostředků do státního rozpočtu a vzhledem k administrativním nákladům se je nevyplatí vybírat.

Jedná se o tyto daně:

- Daň z nabytí nemovitých věcí
- Daň silniční
- Daň z plynu
- Daň z elektřiny
- Daň z uhlí

Svobodní prosazují sjednocení DPH na sazbě 14% nebo nižší.

Obecní daň

Svobodní se rozhodně staví proti tomu, aby byl daněn majetek. Proto Svobodní chtějí zrušit daň z nemovitých věcí.

Daně z nemovitých věcí jsou příjmem obcí. Obce také mají dnes podíl na celostátním výběru daně z příjmu fyzických osob a dalších daní.

Svobodní chtějí, aby část daně z příjmu, kterou poplatník platí, šla přímo obci, ve které poplatník žije, a nepodléhala centrálnímu přerozdělování. Obce by měly mít právo určovat

³² Daně, poplatky, nebo jiné povinné platby.

sazbu své obecní daně a snížit ji tak oproti základní sazbě. Obce by tak byly vystaveny vzájemné daňové konkurenci. V obcích s nižší obecní sazbou by tak lidé platili nižší daň.

VII. Měnová politika

Konec znehodnocování úspor

Svobodní usilují o to, aby se ČNB stala – při zachování institucionální nezávislosti na vládě – neutrální správkyň české měny, která by neregulovala ceny, kurzy, úroky, která by jen neinflačně vydávala přiměřené množství oběživa. Neplatila by zbytečné úroky bankám a odváděla by do státního rozpočtu zisk, který by pomáhal snižovat deficit veřejných financí nebo by umožnil snížit daně ve prospěch všech daňových poplatníků.³³

1. Měnová konkurence

Svobodní jsou pro konkurenci, a to i v oblasti měnové. Svobodní jsou přesvědčeni, že konkurence a svoboda volby jsou důležité i v měnové oblasti. Jsme tudíž i pro svobodnou volbu, pokud jde o používání peněz k placení. Lidé by měli svobodně volit, zda upřednostňují např. korunu či euro. Používání cizích měn včetně eura by mělo být nadále povoleno. Platit eurem by mělo být zcela výsledkem svobodné dohody smluvních stran. Jen tato svoboda volby ukáže, jakou měnu lidé upřednostňují.

2. Referendum o zrušení koruny

Pokud by mělo dojít ke zrušení koruny jako národní měny a k jejímu nahrazení eurem jakožto výlučným platidlem, nad jehož emisí by Česká republika měla jen omezenou kontrolu, požadují Svobodní referendum. Bude-li pořádáno takové referendum, budou Svobodní vystupovat za zachování koruny. Svobodní budou trvat na tom, že v případné kampani nesmí vláda z peněz daňových poplatníků podporovat žádnou názorovou stranu.

3. Měnová politika

Svobodní jsou pro to, aby centrální banka byla neutrálním správcem měny, který nemá ambici regulovat klíčovou cenu – úrok. Úrok by měl být výsledkem tržní poptávky a nabídky na kapitálovém trhu.

Svobodní chtějí, aby Česká národní banka spravovala národní měnu tak, aby nedocházelo k inflaci. Hodnota úspor lidí (ať v bankách nebo v peněženkách) by neměla být snižována v důsledku měnové politiky, v důsledku nadměrného tisku peněz. Chceme trvat na dodržování české ústavy v tom smyslu, aby výsledkem provádění měnové politiky byla stabilita cenové hladiny. Podle Ústavy České republiky je péče o cenovou stabilitu hlavním cílem centrální banky³⁴.

Chceme také, aby Česká národní banka přestala platit komerčním bankám úroky v podobě tzv. repo sazby. Jedná se v podstatě o dotace bankovnímu sektoru, jemuž tak ČNB generuje na úkor nás všech uživatelů korun zisk. Navíc tím dochází k tzv. efektu vytěsňování, kdy komerční banky upřednostňují úložky vkladů u centrální banky před

³³ Měnová politika je vedle daňové politiky jedním z mocných nástrojů státu ovlivňujících životy všech lidí. Měnová politika předurčuje velikost inflace, velikost úrokových měr, kurz koruny a další důležité veličiny, které dnes a denně ovlivňují kvalitu našeho života. Měnová politika je vykonávána centrální bankou, která má státní monopol na emisi peněz. Je vykonávána v mezích Ústavy a zákona o ČNB.

³⁴ <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

půjčováním peněz reálným podnikatelům, kteří mají dobré nápady a chtějí si půjčit kapitál.

Tyto „dotace“ bankám snižují zisk ČNB, resp. posílají hospodaření ČNB do ztráty a zatížení daňových poplatníků musí být o to vyšší. Kdyby ČNB odesílala každoročně svůj zisk do státního rozpočtu, mohl by být o tento zisk nižší deficit veřejných financí nebo by o to mohly být nižší daně.

4. Zisk České národní banky

Drtivá většina centrálních bank všude ve světě je vysoce zisková. Protože centrální banka jako monopolní emitent peněz na daném území emituje neúročená pasiva (bankovky) výměnou za úročená aktiva (cenné papíry), je její hospodaření přirozeně ziskové. ČNB nahromadila za uplynulé období aktiva (v podobě cenných papírů v cizích měnách) v hodnotě přes 1000 miliard korun. Mohla by tak snadno generovat roční úrokový zisk několika desítek miliard korun. Její úrokové výnosy jsou ale smazávány vyplácenými úroky českým bankám a kurzovými ztrátami.³⁵

Hospodaření České národní banky by se mělo vhodnou změnou měnové politiky otočit do trvalého zisku, aby tento zisk mohl být plně odváděn do státního rozpočtu, tak jak tomu bývá jinde ve světě.

VIII. Silniční doprava

Svobodní odmítají ideologické předsudky vůči dálnicím a individuální automobilové dopravě. Osobní doprava je výrazem svobody jednotlivce a jen každý člověk sám ví, jestli je pro něj lepší doprava individuální nebo hromadná. Dálnice patří do české krajiny stejně jako železnice a vodní díla.

Svobodní odmítají bodový systém v silniční dopravě³⁶. Je založen na principu dvojího trestu za tentýž čin a v praxi vytváří korupční prostředí³⁷. Drakonické postihy v podobě nepřiměřeně vysokých pokut a bodů nezajistí bezpečnost na silnicích. Bezpečný provoz musí být výsledkem jasných a vymahatelných pravidel a svobodného rozhodování řidičů, které vychází z jejich vědomí odpovědnosti. Represe k takovému cíli nevede a atmosféra strachu k bezpečnosti nepřispívá. Chybná jsou samotná východiska zákona, proto zákon nelze „opravit“ novelizacemi. Svobodní prosazují úplnou rekonstrukci celého zákona a zrušení bodového systému.

Svobodní navrhuje, aby tam, kde je to technicky možné, nebyla omezována maximální povolená rychlost, případně aby byla umožněna rychlost, která neznamená větší rizika oproti současnému stavu.

Motoristé patří skrze různé daně a poplatky mezi největší přispěvatele do státního rozpočtu.

³⁵ http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/RUZ_2008_cz.pdf

³⁶ Svobodní konstatují, že se bodový systém neosvědčil a nesplnil sliby, podle kterých měl zásadně poklesnout počet smrtelných nehod. Disproporční sazby trestů zbytečně postihují v podstatě slušné řidiče, zatímco extrémně nebezpečné chování zůstává nadále bez povšimnutí. Filosofie dvojího trestu, který není úměrný nebezpečnosti, v kombinaci s policií, která se snaží nárazově řidiče nachytat na nečekaných místech, místo aby průběžně řešila opravdu nebezpečné situace, vytváří na silnicích nebezpečné hazardní prostředí.

³⁷ Tachometr není přesným kalibrovaným měřičem rychlosti a umožňuje jen přibližnou informaci o rychlosti pro řidiče. Vyvozovat právní důsledky z údajů o rozhodování založeném na principiálně nepřesných informacích je nepřípustné.

Svobodní prosazují snížení množství dopravního značení a sjednocení přístupu ke značení tak, aby se na něj mohl řidič spolehnout³⁸. Dopravní značení musí být logické a bezesporné.

Svobodní odmítají předsudky³⁹ vůči českým řidičům, kteří se údajně neumí chovat stejně odpovědně, jako řidiči v jiných zemích.

Svobodní budou prosazovat změnu povinného ručení tak, aby místo povinného pojištění vázaného na vozidlo bylo možné uzavřít pojištění vázané na škodu způsobenou řidičem.⁴⁰

Svobodní budou prosazovat zrušení nevhodné povinnosti přidávat do pohonných hmot biopaliva. Považují to za nevhodné i nešetrné k životnímu prostředí. Po jeho zrušení klesnou ceny pohonných hmot.

IX. Ochrana životního prostředí

Česká republika je výjimečně krásnou krajinou. Čistota vzduchu, přírody a obcí, v nichž žijeme, je významnou hodnotou ovlivňující kvalitu života. Všichni vlastníci jsou zodpovědní za čistotu svých pozemků. Je třeba si uvědomovat, že se znečišťováním se setkáváme zejména tam, kde není jasně definovaný vlastník. Stát je zodpovědný za udržování čistoty vzduchu a za čistotu území, jehož je vlastníkem – to se týká zejména řek, lesů a dalších pozemků.

1. Skutečná ochrana prostředí

Svobodní jsou pro skutečnou ochranu prostředí, ve kterém žijeme. Stát má mít jasná pravidla⁴¹ pro provoz zařízení, která vypouštějí škodliviny. Emisní limity mohou být přísnější s růstem bohatství společnosti. Nepovolené skládky odpadu mají být vyšetřovány a viníci trestáni. Svobodní zejména odsuzují dovoz německého odpadu, který je přímým důsledkem evropské směrnice o volném pohybu odpadu v rámci EU.

Za čistotu na veřejných komunikacích odpovídá vlastník. Vlastník pozemku má mít současně možnost domoci se náhrady škody způsobené cizí osobou. Drobný nepořádek tolik patrný v našich městech, vesnicích a lesích nás bohužel zřetelně odlišuje od Švýcarska a dalších pořádkumilovných zemí. Pořádnost (neodhazování odpadků na zem) je věcí etiky a výchovy, stát a obce mají ale jasnou odpovědnost za úklid tehdy, když nejsou schopni jednotlivé drobné znečišťovatele chytit při činu. Ochrana čistoty začíná u prvního odhozeného papírku, jeden odhozený odpadek vyvolává další.

Recyklace je důležitou součástí ekonomiky od nepaměti. Zejména kovy, sklo, papír a plasty jsou předměty vhodné ke znovupoužití. Recyklace ale nesmí být nařizována z ideologických důvodů. Jinak hrozí, že recyklace za každou cenu bude v konečném

³⁸ Například omezení rychlosti nebo upozornění na zatáčky na místech, kde k němu není důvod, zatímco chybí na mnoha místech, kde by výstraha měla být.

³⁹ Výroky podobného druhu hraničí s § 198 trestního zákona a je ostudné, že zaznívají od představitelů státu.

⁴⁰ Na základě vlastnického práva k automobilu může být trestán na pojistném někdo jiný, než kdo škodu způsobil. To je princip, který odporuje klasickým zásadám občanského práva a pravděpodobně je protiústavní.

⁴¹ Pravidla znamenají nejenom to, že stát trestá ty, kdo životní prostředí poškozují, ale i to, že chrání občany a podniky před zvlášť těch, kdo vznášejí požadavky, které překračují stanovená pravidla.

důsledku pro přírodu škodlivá⁴². Česká republika má jednu z nejvyšších měr recyklace v Evropě. Lidé recyklují sklo, papír a plasty dobrovolně. Firmy, které tříděný odpad sbírají, musí být zodpovědné za pořádek kolem sběrných míst. Český systém dobrovolné recyklace je funkční a měl by být uchován, neměl by být nahrazován povinným zálohováním plastových lahví.

2. Ochrana přírody versus ideologie

Svobodní odmítají ideologické pojetí ochrany životního prostředí, pro které jsou typické upřednostňování přírody bez ohledu na člověka a předsudky vůči kysličníku uhličitému, plynu, který vydechujeme a který rostliny absorbují. Svobodní vidí ochranu prostředí, ve kterém žijeme opačně: Příroda se chrání pro člověka, který je její součástí. Důležité je zabránit bezprostřednímu znečišťování škodlivinami a odpadem, nikoliv soustředit se na boj s emisemi kysličníku uhličitého, který je přirozenou součástí přírody.

Ochrana přírody a hospodářský rozvoj nejsou v protikladu. Modernější technologie, které jsou produktem nepokřivené tržní soutěže, přirozeně šetří energii.⁴³ Svobodní odmítají ideologie, podle kterých je hospodářský rozvoj a ochrana přírody v protikladu a podle kterých je třeba růst bohatství lidí omezovat. V tomto smyslu se ideologie environmentalistů neliší od marxistického nároku na neomylnost.

Svobodní jsou pro zastavení dotací tzv. environmentalistickým spolkům. Svobodní jsou pro změnu zákonů tak, aby občanská sdružení neměla možnost svévolně blokovat investice, které splňují stanovené podmínky. Účastníky stavebního řízení by měli být vlastníci sousedních pozemků, nikoliv samozvané ekologické organizace. U staveb, které s sebou nesou externality, by měl být pečlivě posuzován vliv na životní prostředí (EIA), ale environmentalistické spolky by neměly mít možnost stavby zdržovat. Posouzení vlivu na životní prostředí by mělo být věcnou a jasnou analýzou. Posuzovat je třeba nejen dopad nové stavby, ale i dopad, který na životní prostředí bude mít neprovedení stavby.

Ekologická politika prováděná ve jménu environmentalistické ideologie často přírodě – a lidem zejména – škodí, právě proto, že je poplatná ideologii. Příkladem je tzv. kjótský protokol a evropská politika obchodování s povolenkami na emise CO₂. Realizace této politiky vede k přesouvání výroby do Číny či Indie, kde často při výrobě energie i spotřebního zboží dochází k větším emisím škodlivin než ve vyspělejších evropských zemích. Dalším příkladem je politika povinného přimíchávání biopaliv do benzínu a nafty, které zdražuje potraviny a způsobuje nedostatek základních životních potřeb v chudých zemích. Jiným příkladem je zákaz neškodných žárovek ve prospěch zářivek obsahujících jedovaté látky či „chov kůrovce“ na Šumavě. Jednání, které vychází z osobního přesvědčení o prospěšnosti péče o životní prostředí je mnohem účinnější než státní regulace.

Ochrana přírody je především věcí lokálního působení. Mezinárodní dohody mají smysl tam, kde dochází k přeshraničnímu ovlivňování životního prostředí (čistota vzduchu a vod). Jednotná pravidla závazná pro všechny státy však s sebou nesou riziko přijetí špatné politiky. I přístupy k ochraně přírody musí podléhat konkurenci, každý stát má mít právo na vlastní přístup k ochraně životního prostředí.

⁴² Povinná bezohledná recyklace vede k plýtvání, protože se vyrábějí produkty, které již jsou konstruovány tak, aby po určité době přestaly plnit svoji funkci, a tím se uměle vyvolává zdání produkce. Ve skutečnosti se výrobou „šmejdů“ nevytváří bohatství společnosti.

⁴³ Počítače, telefony a další technologie jsou stále efektivnější a mají menší a menší spotřebu energie.

X. Zdravotnictví

Dnešní státem regulované a organizované zdravotnictví je neslučitelné s principy svobody, odpovědnosti a spravedlnosti, na nichž stojí politická filosofie Svobodných.

Dnešní systém je založen na zdravotní dani alibisticky nazývané pojištění a na řadě tzv. zdravotních pojišťoven, které si ve skutečnosti nekonkurují a stát jen mezi nimi přerozděluje jejich výnosy, které pocházejí ze zdravotní daně.

Cílem Svobodných je transformovat stávající systém tzv. zdravotního pojištění na systém skutečného pojištění. Základním východiskem pro skutečnou změnu ve zdravotním pojištění musí být oddělení základního povinného pojištění od individuálního pojištění.

1. Základní povinné pojištění

Pro povinné pojištění platí princip, že se všechny vybrané prostředky použijí na úhradu hrazené zdravotní péče, to znamená, že se nevytvářejí žádné rezervní fondy. Za prostředky vybrané od pojištěnců v plné míře odpovídá stát, který může tuto odpovědnost přenést nanejvýš na veřejnoprávní subjekt, pokud ji nevykonává přímo. Do tohoto základního pojištění by měla spadat první pomoc a záchrana života. O rozsahu péče, spadající do povinného pojištění je možné vést diskusi, avšak vzhledem k výše uvedenému principu jakékoli rozšiřování této péče způsobí růst základního pojištění. Platba za každou osobu by měla být stanovena nezávisle na příjmu pojištěnce.

Obtíže plynoucí ze stanovení hranice mezi péčí hrazenou z veřejného pojištění mizí, jakmile je přijata zásada, že povinné pojištění nemá komerční charakter, není podnikáním.

2. Individuální pojištění

Pro individuální pojištění naopak platí běžné zásady pojišťovnictví, od kterých se odvíjí jeho cena. Pojišťovny, které takové pojištění poskytují, musí vytvářet rezervní fondy jako jakákoli jiná pojišťovna. Za hospodaření takových pojišťoven stát nenese přímou odpovědnost, role státu spočívá jen ve všeobecném dohledu. V rámci tohoto pojištění si klient sjedná individuální pojistné podmínky⁴⁴. Může k nim patřit i pojištění se spoluúčastí, které patrně znamená nižší pravidelné platby.

3. Další podmínky

Svobodní jsou pro zjednodušení zřizování soukromých praxí bez zasahování pojišťoven a úřadů. Lékaři poskytující zdravotnické služby mají dostat zaplacené bezprostředně a nezávisle na pojištění pacienta. Účet za lékařské služby si nechá pacient proplatit u své pojišťovny. To samozřejmě nevylučuje bezhotovostní vyúčtování poskytnutých služeb s pojišťovnou. Případné spory mezi klientem a pojišťovnou řeší pojišťovenské soudy v zákonem stanovených lhůtách (např. 15 pracovních dní). Pokladniční systém nevylučuje, že v limitech sjednaných v pojistné smlouvě dostane pacient péči, aniž by musel jednat o proplacení.

⁴⁴ Teprve zavedením uvedených zásad se stane pacient opravdu zákazníkem a bude si sám určovat, jakou péči potřebuje za jakou cenu. ODS sice něco podobného tvrdí, ale není to podloženo faktickými kroky.

Svobodní požadují, aby platila rovnost všech zdravotnických zařízení⁴⁵ bez ohledu na typ jejich právnické osoby popř., pokud jde o fyzickou osobu.

4. Tvorba cen

Svobodní směřují k systému, v němž by mohl být zrušen bodový sazebník, tedy regulace cen ve zdravotnictví i jakákoli jednání o cenách poskytované péče⁴⁶. Svobodná tvorba cen je nejlepší zárukou, že pacient zaplatí za lékařské služby nejnižší cenu.

Platby za stravu v nemocnici se budou odvíjet od konkrétních podmínek zdravotnického zařízení, nespádají do běžného zdravotního pojištění. Úroveň hotelových služeb v nemocnici si pacient sám zvolí a zaplatí, může si sjednat i zvláštní připojištění.

5. Placení pojistného

Stát dnes vybírá pro zdravotní pojišťovny 13,5 % mzdy (4,5 % se strhává ze mzdy, 9 % se platí nad rámec hrubé mzdy). Svobodní chtějí část nynějších odvodů stanovených procentem z mezd transformovat na skutečné pojištění nezávislé na výši mzdy a část zachovat, aby z nich stát hradil platby za státní pojištěnce.

6. Odpovědnost za vlastní zdraví

Člověk do značné míry odpovídá za své zdraví. Je nepřijatelné, aby si někdo ničil vlastní zdraví a náklady následné léčby byly hrazeny z veřejného zdravotního pojištění. Dospělý člověk by měl mít právo bez postihu užívat návykové a psychotropní látky i jinak ovlivňovat své zdraví. Stát nesmí občany za jejich přístup k vlastnímu zdraví nijak trestat a diskriminovat. Jeho úlohou je tvořit legislativní prostředí, kde cenu pojištění určí svobodná soutěž mezi konkurujícími si pojišťovnami.

XI. Sociální politika

Sociální politika nesmí být dominantní úlohou státu. Pomoc bližnímu je odpovědností jednotlivce, rodiny a soukromoprávních spolků.

1. Sociální dávky

Svobodní jsou pro zásadní ústup státu od provádění sociální politiky, která je drahá pro daňové poplatníky a demotivační pro příjemce sociálních dávek.

Stát ročně vyplácí na desítky milionů sociálních dávek (mimo důchodů, nemocenské a podpor v nezaměstnanosti) v objemu mnoha desítek miliard.

	Počet dávek (mil.)	Objem (mld Kč)
Přídavek na dítě	10,7	6,2
Sociální příplatek	2	3,2
Příspěvek na bydlení	1	1,6

⁴⁵ ODS ve svých materiálech píše o „typech vlastnictví“ zdravotnických zařízení, rozlišování různých forem vlastnictví je typickým projevem marxistické teorie.

⁴⁶ Kolektivní vyjednávání mezi pojišťovnami a zdravotnickými zařízeními prosazované vládou ODS je rovněž extrémně levicovým principem.

	Počet dávek (mil.)	Objem (mld Kč)
Rodičovský příspěvek	4,3	28,3
Porodné	0,118	1,65
Pohřebné	0,014	0,07
Dávky hmotné nouze	1,1	2,8
CELKEM	19,232	43,82

Svobodní navrhují reformu těchto sociálních dávek podle Zákona o státní sociální podpoře⁴⁷

- přídavek na dítě
- rodičovský příspěvek
- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení

a těchto sociálních dávek podle Zákona o pomoci v hmotné nouzi⁴⁸

- přídavek na živobytí
- doplatek na bydlení

Svobodní navrhují jejich transformaci do jediné dávky v podobě tzv. negativní daně⁴⁹, která svojí sazbou zajistí motivaci lidí pobírajících sociální dávky pomoci si k lepšímu živobytí vlastní prací a která definicí standardního příjmu zohlední rodinnou situaci žadatelů.

Standardní příjem by byl definován podobně jako životní minimum. Negativní daň pro jednotlivce či domácnost by byla definována vztahem

****ND = [Skutečný výdělek domácnosti minus Standardní příjem] x Sazba ND****

Negativní daň motivuje k práci, proto budou celkové náklady na sociální dávky menší při zachování životního standardu domácností. Konstrukci negativní daně Svobodní navrhují tak, aby roční úspora činila přibližně 20 miliard korun.

Stát tak zajistí systematickou pomoc lidem s nízkými nebo žádnými příjmy, kteří si nejsou schopní na živobytí své a svojí rodiny vydělat prací, ale zároveň zachová při každé výši příjmu jednoznačnou motivaci zvýšit si životní standard prací.

2. Nemocenské pojištění

Na nemocenské pojištění stát vynakládá desítky miliard. Svobodní prosazují, aby nemocenské pojištění bylo pro zaměstnance dobrovolné stejně, jako je dnes dobrovolné pro osoby samostatně výdělečně činné. Nemocenské pojištění by mělo být založené na pojistných principech, mělo by tedy být poskytováno komerčními pojišťovnami a nikoliv státním systémem.

Svobodní navrhují snížit příjmy i výdaje státu i o tyto peníze a navrhují nechat na jednotlivcích, zda a jak si zajistí nemocenské pojištění.

⁴⁷ <http://www.zakonycr.cz/seznamy/117-1995-Sb-zakon-o-statni-socialni-podpore.html>

⁴⁸ <http://www.vyplata.cz/zakony/z111-2006sb.php>

⁴⁹ Inspirováno teorií nositele Nobelovy ceny za ekonomii Milтона Friedmana

3. Invalidní důchody

Stát ročně vyplácí 599 tisíc invalidních důchodů, z toho 386 tisíc plných a 213 tisíc částečných. Výdaje na invalidní důchody činí 57 miliard (43 miliard na plné a 14 miliard na částečný)⁵⁰.

Invalidní důchody jsou příliš často zneužívány. Svobodní jsou pro spravedlivé a přesné posuzování nároků na invalidní důchod, aby jej dostali ti, kteří jej opravdu potřebují, ale aby se invalidní důchod nestával bezpracným příjmem pro někoho, kdo by si byl schopen vydělat vlastní prací.

4. Starobní důchody

Stát vyplácí miliony starobních a statisíce vdovských a vdoveckých důchodů s celkovými výdaji většími než je pětina rozpočtu. Toto číslo dále narůstá s ohledem na proces tzv. stárnutí populace.

Cílem Svobodných je zvýšit osobní odpovědnost, stát má ponechat občanům prostředky pro hledání individuálního řešení.

a) Státní průběžný systém

Svobodní jsou pro zeštíhlení tzv. průběžného systému tak, aby občanům zůstalo více peněz na individuální zajištění na stáří. Průběžný systém založený na povinné účasti zůstane zachován, zmenší se ale objem peněz přerozdělovaný přes tento státní systém.

Svobodní jsou pro zavedení předem pevně určené (paušální) platby poplatníka do státního průběžně financovaného důchodového systému a pro zavedení paušálního státního důchodu vypláceného ze státního průběžně financovaného důchodového systému. Paušál bude stanoven tak, aby zajišťoval přiměřený životní standard poplatníkům s podprůměrnými příjmy.

b) Dobrovolné zajištění

Svobodní nechtějí zavádět nové regulace a povinnosti, nebudou proto podporovat žádné návrhy, které by znamenaly jakékoliv omezení svobody volby, pokud jde o ušetřené peníze, které lidem zůstanou jako rozdíl mezi dnešními odvody a novým paušálním odvodem.⁵¹

Svobodní jsou pro zrušení státních dotací k penzijnímu spoření. V souvislosti se zrušením daně z příjmu fyzických osob lidem zbude více peněz v peněženkách a nebudou potřebovat státní dotace ani jiná daňová zvýhodnění.

c) Přejít na nový systém

Změna ze stávajícího systému, v němž je pojistné ve skutečnosti daní z příjmu a důchody jsou degresivně⁵² odvozené od výše příjmu, na systém nový, v němž platby i důchody budou paušální částky, musí proběhnout postupně.

⁵⁰ [http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/F300384966/\\$File/3202rr05.pdf](http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/F300384966/$File/3202rr05.pdf)

⁵¹ Poplatníci s nízkými příjmy na paušální platbě nic neušetří, ale ani netratí. Paušální důchod oproti důchodu počítanému dle stávající metodiky jim nesníží důchody. Jejich důchody budou dále zabezpečovány průběžným systémem v nezměněném objemu.

⁵² Degresivně znamená, že pojištěnci s vyššími příjmy dostávají posléze menší důchod, než by jim podle výše plateb náležel.

Nový systém se netýká již přiznaných a vyplácených důchodů. Na nový systém by najednou přešli lidé např. do 30 let. Lidem nad 30 let Svobodní chtějí dát možnost volby – zda chtějí dál platit státní důchodové pojištění dané procentem ze mzdy a dostávat důchod počítaný podle stávající metodiky, nebo zda chtějí přejít na nový režim paušálního odvodu a paušálního důchodu.

Tato dobrovolnost uleví státu od důchodového břemene, protože řada poplatníků dobrovolně „odepíše“ své dosavadní platby do důchodového systému a zvolí pro stát úspornější variantu paušálního důchodu.⁵³

5. Politika zaměstnanosti

Počet nezaměstnaných činí v České republice přes 300 tisíc, zatímco v roce 1996 činil tento počet méně než 200 tisíc lidí⁵⁴. Jeden nezaměstnaný stojí stát na sociálních dávkách pro něj a jeho rodinu a na ušlých daních zhruba 180 tisíc korun ročně.⁵⁵ Snížení nezaměstnanosti o 100 tisíc osob tak může státu ušetřit resp. vynést 18 miliard korun. Svobodní jsou přesvědčeni, že vysoká nezaměstnanost je primárně důsledkem demotivačního systému sociálních dávek a svazující pracovní legislativy.

Koneckonců, nejnižší nezaměstnanost nacházíme v zemích, které jsou na špičce v míře ekonomické svobody.

Česká vláda vynakládá na dávky v nezaměstnanosti (tzv. pasivní politiku zaměstnanosti) miliardy korun a na rekvalifikační a dotační programy spojené s politikou zaměstnanosti další miliardy korun⁵⁶. Svobodní považují tuto politiku za vysoce neefektivní. Svobodní navrhují zrušit dotační programy politiky zaměstnanosti a ušetřit tak 5,7 miliardy korun ve státním rozpočtu.

Samotná činnost úřadů práce stojí 2,7 miliardy korun. Dosavadní činnost úřadů práce přitom ukazuje, že stát není schopen lidem nacházet práci, efektivně tak činí soukromé internetové agentury práce. Svobodní proto prosazují zrušení úřadů práce po vzoru liberální reformy státu Michigan.⁵⁷

Svobodní prosazují, aby nemocenské pojištění bylo pro zaměstnance dobrovolné stejně, jako je dnes dobrovolné pro osoby samostatně výdělečně činné. Zaměstnanci nebudou platit povinné nemocenské pojištění ve výši 2,4 % hrubé mzdy (čili 480 Kč z průměrné mzdy)⁵⁸ a sami se rozhodnou, zda se chtějí pojistit.

⁵³ Po přechodné období, kdy řada poplatníků zvolí režim paušálního důchodu a stát stále ještě bude vyplácet řadu důchodů počítaných podle stávající metodiky, potrvá vytváření deficitu ve státním důchodovém systému. Takto vznikající deficit na důchodovém účtu bude dorovnáván ze státního rozpočtu až do plného náběhu nového systému, kdy zanikne.

⁵⁴ [http://czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_casova_rada_zakladnich_ukazetelu_vsps/\\$File/czam050609cr.xls](http://czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_casova_rada_zakladnich_ukazetelu_vsps/$File/czam050609cr.xls)

⁵⁵ Kalkulace při odhadované hrubé mzdě 12 tisíc korun

⁵⁶ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/475_2008_SR_P4_pdf.pdf

⁵⁷ Americký stát Michigan, který má stejný počet obyvatel jako Česká republika, zrušil od roku 2004 svých 43 poboček úřadů práce, které zaměstnávaly celkem pouhých 450 osob oproti 5136 úředníkům v České republice, a o dávky v nezaměstnanosti se od loňska žádá prostřednictvím automatizovaného telefonátu či přes internetový formulář.

(<http://www.nascio.org/awards/2004Awards/digitalGovtCtoC.cfm>)

⁵⁸ sazba pojištění od roku 2010

Svobodní chtějí zaručit smluvní svobodu, pokud jde o práci. Chtějí proto a) legalizovat tzv. švarc systém, b) umožnit uzavírání pracovních smluv mimo Zákoník práce.

Svobodní současně navrhují, aby Česká republika vystoupila z Mezinárodní organizace práce (ILO), protože členství v ní je svazující s ohledem na zamýšlené reformy pracovního zákonodárství.⁵⁹ Svobodní jsou pro zachování pravidel daných zákoníkem práce pro ty zaměstnavatele a zaměstnance, kterým budou vyhovovat. Pokud se ale zaměstnavatel a zaměstnanec budou chtít shodnout na odlišných podmínkách, měli by mít k tomu smluvní volnost.

„Svobodná pracovní smlouva“ podepsaná mimo zákoník práce by tak mohla např. obsahovat po vzoru Ostrova Man výpovědní lhůtu závislou na délce zaměstnání. Na Manu mají výpovědní lhůtu v délce 1 týden za každý rok práce u daného zaměstnavatele, maximálně však 3 měsíce při výpovědi ze strany zaměstnavatele a max. 1 měsíc při výpovědi ze strany zaměstnance. Zaměstnavatelé se proto nezdrahají přijímat nové zaměstnance nebo nejsou v pokušení uzavírat smlouvy na dobu určitou nebo jim ukončovat a obnovovat pracovní poměr s uplynutím zkušební doby a uvádět tak své zaměstnance do zbytečné nejistoty. I díky tomu mají na Ostrovu Man nezaměstnanost ve výši pouhého 0,5 %.⁶⁰

Svobodná pracovní smlouva by obsahovala smluvní volnost, i pokud jde o výši mzdy.

XII. Školství a věda

Základní východiska

Svobodní považují vzdělávání za celoživotní proces, ve kterém každý člověk reaguje na neustále se měnící požadavky na znalosti a dovednosti, které potřebuje, aby dělal dobře to, čím se zabývá. Domníváme se, že každé vzdělávání je v první řadě soukromým zájmem každého jednotlivce a jeho nejbližších. Školský systém je pouze jedním ze zdrojů, ze kterých člověk získává základní schopnosti, jako vyhledání, zpracování a využití informací, základní přehled o souvislostech jevů, se kterými se setkává, schopnost sebedůvěry a sebehodnocení, schopnost interakce s ostatními lidmi a přírodou a podobně. Velká pozornost by měla být věnována zejména vzdělávání (ve výše uvedeném smyslu) v prvních letech života dětí. Svobodní jsou proti tomu, aby stát omezoval svobodu smýšlení, slova a bádání. Pokládáme za neblahý jev, pokud se školství stává nástrojem pro šíření jakékoli vládní ideologie.

Svobodní preferují dobrovolnost, širokou nabídku a konkurenci při určování toho, kdo, kdy, koho, jak, kde, co a za kolik „bude učit“, toto rozhodnutí by mělo být činěno co možná nejnižší, nejlépe ve formě partnerské spolupráce mezi rodičem, dítětem a vzdělávacím zařízením. Svobodní podporují přechod od povinné školní docházky k systému povinného vzdělávání.

Vzdělávací stupně

Předškolní vzdělávání

Za předškolní vzdělávání odpovídají zejména jednotlivé obce. Ty mohou stanovit podmínky pro podporu předškolního vzdělávání z veřejných prostředků i pro nárok na místo ve školce. Toto považujeme za součást důležité soutěže mezi sousedními obcemi.

⁵⁹ Navíc ušetříme 7,5 milionu korun členského poplatku

⁶⁰ <http://petrmach.cz/docs/LF09-2006.pdf>

Na komunální úrovni prosazujeme, aby obec podporovala každé dítě rovným příspěvkem. Je nepřijatelné, aby obec dotovala z peněz daňových poplatníků školky, které zajistí kapacitu jen pro některé děti.

Odmítáme zavádění povinné předškolní docházky. Dítě není majetkem státu ani rodičů. Rodiče jsou zpravidla nejpovolanějším rozhodčím pro vzdělávání svých dětí. Teprve v případě, že je dítě ve výchově prokazatelně zanedbáváno, smí zasáhnout stát.

Základní vzdělání

Svobodní respektují tradici povinného základního vzdělávání. Chceme ale otevřít debatu o uvolnění jeho formy i rozsahu. Musí být umožněna možnost domácí výuky i vícerychlostní průchod základní školou pro nadprůměrně nadané žáky.

Podobně jako v případě předškolního vzdělávání prosazujeme, aby na každého žáka připadal stejný příspěvek z veřejných rozpočtů bez ohledu na to, kdo je zřizovatelem školy, kterou žák navštěvuje. Stát smí stanovit a kontrolovat pouze základní požadavky na minimální znalost i a dovednosti žáka, forma i obsah výuky musí být založeny zejména na dohodě mezi rodiči a školou. Založení školy, či vzdělávací skupiny má být z principu povolováno, stát by měl zasahovat pouze v případě podvodných aktivit, kdy dochází k zneužívání příspěvků.

Střední školství

I v případě středního školství prosazují Svobodní rovný příspěvek na každého žáka, což povede k nedeformovaným cenám a skutečné konkurenci ve středoškolském vzdělávání.

Pokud jde o střední školy, Svobodní odmítají zavádění státních vstupních i výstupních zkoušek. Taková opatření vedou k unifikaci tam, kde je nezbytná rozmanitost. Tyto projekty jsou navíc nesmírně nákladné. Dokážeme si představit, že místo povinnosti přímo absolvovat střední školu / odborné učiliště, by se dal získat certifikát o určité odbornosti. Takový systém by zjednodušoval rekvalifikace a zvyšoval pružnost pracovní síly, kdy školy budou nabízet získání řemeslných dovedností nejen primárně lidem do 18 let.

Vysoké školy musí být zcela autonomní v rozhodnutí, zda požadovat maturitu či jiný certifikát za dostačující podmínku k přijetí ke studiu, či zda budou požadovat splnění dalších podmínek.

Vysoké školství

Absolvováním vysoké školy člověk zlepšuje své vyhlídky na trhu práce nebo naplňuje svůj osobní zájem o daný obor. Svobodní jsou proto pro postupné zavedení školného na univerzitách a vysokých školách.

Výši školného si má vysoká škola určovat sama a sama má ručit za kvalitu výuky. Školné zvýší možnost konkurence mezi vysokými školami. O úspory vzniklé zavedením školného je nutné snížit daně. Peníze zůstanou částečně i rodinám vysokoškoláků. Zmenší se též přerozdělovací pravomoci úředníků, tedy i uplatnění osobních vztahů a korupce.

Věda a výzkum

Svobodní považují vědu a výzkum za přirozený důsledek lidské zvědavosti. Veřejné prostředky nesmí být používány na financování aplikovaného výzkumu a inovací, neboť se jedná o výzkum, který efektivněji budou provádět soukromé subjekty. Pro financování základního výzkumu mohou být veřejné prostředky používány pouze v dobře odůvodněných případech. Financování by v takovém případě mělo mít spíše formu účelových grantů než nárokových dotací. Výsledky základního výzkumu musí být vždy zveřejňovány, není však vhodné nutit vědce k placenému zveřejňování v časopisech s tzv. otevřeným přístupem.

Pro omezení vlivu klientelismu, ministerských úředníků a jmenovaných komisí na rozdělování financí na vědu je vhodné zavedení co nejobektivnějšího⁶¹ hodnocení výsledků základního výzkumu a jeho používání subjekty rozdělujícími veřejné prostředky.

XIII. Zemědělství

Zemědělství je podnikání jako každé jiné. Je třeba zajistit rovný přístup státu a Evropské unie ke všem zemědělským podnikatelům.

1. Navrácení práv občanům ČR

Vstupem do Evropské unie ztratili občané České republiky suverenitu nad správou zemědělství ve své zemi. Ministerstvo zemědělství již zemědělství nespravuje, ale plní pouze roli písaře, který přepisuje legislativu Evropské unie do legislativy České republiky. Evropskou legislativu pak poslanci parlamentu přijímají a schvalují automaticky, aniž by o ní vedli odborné a věcné diskuse. Svobodní budou usilovat o navrácení rozhodovacích pravomocí občanům České republiky tak, že budou prosazovat zrušení Společné zemědělské politiky Evropské unie.

2. Vlastnické právo

Od revoluce se nepodařilo nastolit v zemědělství vlastnické vztahy srovnatelné s jinými výrobními odvětvími. Stále není dokončen prodej státní půdy a ostatního majetku. Státní pozemkový úřad dosud spravuje statisíce hektarů půdy. Není dokončena majetková transformace zemědělství. Nedokončeny jsou rovněž pozemkové úpravy tak, aby všichni vlastníci pozemků na ně měli volný přístup. Vládou stanovené výrobní a majetkové limity a z toho vyplývající obrovská administrativní náročnost a byrokratická zátěž jsou hrubým omezujícím zásahem do vlastnických práv zemědělských podnikatelů překračující meze stanovené Ústavou České republiky. Svobodní budou prosazovat změny příslušných právních předpisů, které zásadním způsobem urychlí nastolení majetkoprávních vztahů běžných v ostatních oblastech společenského života a omezí administrativní a byrokratickou zátěž občanů působících v zemědělství.

XIV. Veřejná správa a samospráva

1. Úsporná veřejná správa a samospráva

Svobodní prosazují odpovědnou samosprávu a úspornou státní správu. Je přitom potřeba důsledně oddělovat, co je samospráva a co je státní správa. Aby volby měly smysl, musí mít volená samospráva kompetence jak při určování veřejných výdajů, tak při určování příjmů. Rozhodování samosprávy musí zároveň podléhat účinné demokratické kontrole, aby volení zástupci nerozhodovali v rozporu se zájmy občanů.

Svobodní prosazují, aby občané obce, resp. kraje mohli referendem (lidovým vetem) zvrátit rozhodnutí obce, resp. kraje. Příslušné rozhodnutí zastupitelstva vstoupí v platnost vždy až po uplynutí lhůty, v níž lze na základě petice shromáždit potřebný počet podpisů pro vypsání referenda, pokud petice podána nebyla, nebo okamžitě poté, kdy referendum rozhodnutí nezamítne. V případě, že se lidé vysloví v referendu pro zamítnutí, rozhodnutí zastupitelstva nevejde v platnost a musí se konat nové volby do zastupitelstva. V některých případech omezování svobod (jako zvyšování daní) jsou Svobodní pro povinné konání referenda (obligatorní referendum).

⁶¹ např. Hirschův index

Tento princip neznamená, že se bude konat každou chvílí referendum. Možnost referenda má preventivní účinek. Zaručuje, že zastupitelé budou mít tendenci rozhodovat tak, aby se referendum nemuselo konat. V případě, kdy by zastupitelé rozhodovali v rozporu s vůlí lidu, ohrozili by vlastní postavení, protože zamítavé referendum by znamenalo nové volby.

2. Hospodaření obcí a krajů

Cílem Svobodných je, aby se obce převážně financovaly z vlastních daňových příjmů.

Svobodní prosazují vyrovnané hospodaření krajů a obcí. V případě, že rozpočet obce a kraje skončí přebytkem, používá se přebytek přednostně na splácení dluhů, případně obce uchovávají úspory konzervativně s nízkou mírou rizika.⁶²

Obce a kraje nesmějí podnikat a dávat tak všanc peníze daňových poplatníků a majetek obce. Obce nesmějí bránit podnikání a jakýmkoliv dobročinným aktivitám založeným na dobrovolnosti a nesmějí jakkoliv pokřivovat tržní prostředí.

Svobodní prosazují, aby se omezilo přerozdělování peněz mezi občanem, obcí, krajem a státem. Svobodní jsou kromě toho pro úplné odstranění přerozdělování mezi státem a Evropskou unií. Proto Svobodní prosazují, aby občané měli přímý vliv na výši svého zdanění ve prospěch samospráv. Kraje nemají poskytovat dotace obcím, firmám ani sdružením.

Kromě vlastních příjmů by samosprávy mohly mít i příjem ze státního rozpočtu. Svobodní ale nesouhlasí s tím, aby byly platby státu krajům stanoveny libovolně: Každá platba státu ve prospěch krajů musí vycházet z kritérií uplatněných na principu spravedlnosti vůči všem krajům stejně, podle vzorce, který by zahrnoval objektivní kritéria.

XV. Příloha 1: Programový dokument „Svobodný trh informací“

1. Svobodný trh informací

Svobodní chtějí zachovat Internet jako svobodné médium pro výměnu informací a jako alternativu k tradičním médiím, která jsou často pod vlivem zájmových skupin a neumožňují svobodnou prezentaci názorů v celé šíři názorového spektra.

Odmítáme omezování svobody projevu, filtrování obsahu nebo zavádění jiných technologických omezení přístupu k informacím ze strany státu pod záminkami boje proti terorismu, ochrany autorských práv a podobně. Tato opatření jsou ve své podstatě plošným uplatněním presumpce viny a proti zmíněným záminkám jsou stejně neúčinná. Naopak mohou být zneužívána proti politickým oponentům nebo státu nepohodlným skupinám obyvatel.

Je zřejmé, že Internet je prostředí, které může být nebezpečné. Je však osobní zodpovědností každého jedince, aby zvážil tato rizika a přijal dostatečná opatření na svou ochranu. Současně je zodpovědností rodičů, aby ochránili své děti. Pro tento účel je na trhu dostatek informací, literatury a programového vybavení.

⁶² V současnosti zákon žádá v zásadě vyrovnané hospodaření, ale umožňuje tuto zásadu bez obtíží obcházet prostou většinou zastupitelstva. Jedná se tedy o neúčinné ustanovení.

2. Autorské právo

Svobodní odmítají nové regulace a zásahy do svobody občanů vedené s cílem dát tržní výhodu držitelům autorských práv. Boj proti tzv. „pirátství“ (nakládání s informacemi v rozporu s licenci) není ospravedlněním pro sledování internetové komunikace, zabavování datových zařízení na hranicích a odpojování od Internetu. Svobodní budou vystupovat proti ratifikaci Mezinárodní dohody o padělání (ACTA), která ukládá státům povinnost taková opatření zavádět a kterou tajně vyjednává Evropská komise za zády všech členských států EU⁶³.

Autorský poplatek u datových nosičů a některých zařízení (tzv. výpalné⁶⁴) je skrytou daní. Stejně tak jsou skrytou daní autorské poplatky za zpřístupnění veřejně šířeného televizního a rozhlasového vysílání. Výnosy z těchto poplatků jsou přerozdělovány mezi netransparentně hospodařící autorské svazy napojené na Ministerstvo kultury. Jedná se o nesmyslnou a nespravedlivou dotaci financovanou na úkor ostatních občanů a je třeba tento poplatek zrušit.

Rostoucí role státu v provádění ochrany autorských práv má škodlivé vedlejší důsledky pro kulturu. Svobodní se proto v této oblasti přiklánějí k občanskoprávnímu řešení sporů a efektivnímu využívání technologických prostředků na úkor veřejného práva a státních regulací.

3. Veřejnoprávní média a vliv státu na vysílání

Svobodní navrhují platbu koncesionářských poplatků za služby tzv. veřejnoprávních médií jen těm, kdo jejich služeb dobrovolně využívají. Tyto sdělovací prostředky nesmí být dotovány z veřejných rozpočtů.⁶⁵

Při dobrovolném placení koncesionářského poplatku není nutné omezovat zákonem reklamu či stanovovat vyšší poplatek. Koncesionáři si sami určí detaily modelu financování.

Stát nesmí určovat provozovateli televizního, rozhlasového či jiného vysílání vyšší podíl z celkového vysílacího času, který musí vyhradit pro díla určitého typu. Tak je tomu v současnosti např. u tzv. děl evropských, u kterých musí provozovatel vyhradit podíl nadpoloviční.

4. Ochrana soukromí

Možnost anonymního přístupu na Internet a anonymní komunikace považují Svobodní za jeden ze základních pilířů svobody projevu a postaví se proti veškerým snahám o její omezení.

Je právem každého člověka chránit své soukromí veškerými dostupnými prostředky. Nikdo nesmí být postihován za používání šifrovacích prostředků k zajištění důvěrnosti informací a nesmí být nucen k vydání šifrovacích klíčů nebo přístupových hesel.

Současně nesouhlasíme s kriminalizací tzv. hackovacích nástrojů, postupů a informací o nich jakož i souvisejících vědních oborů. Je to nepřijatelné omezování svobody, kdy se

⁶³ Podrobnosti viz. http://cs.wikipedia.org/wiki/Anti-Counterfeiting_Trade_Agreement

⁶⁴ Kromě běžného významu lze také odvodit od „vypalovat CD, nebo DVD“.

⁶⁵ Jako krátkodobý cíl jsou Svobodní ochotni podpořit i pouhé rozšíření možnosti volby občanů při využití jimi placených koncesionářských poplatků. To znamená například možnost asignace poplatku – buď veřejnoprávnímu médiu anebo do fondu oprav kulturních památek České republiky.

lidem implicitně přisuzuje zlý úmysl. Tyto postupy jsou významnou součástí světa informačních technologií a mají zásadní vliv na jejich vývoj a zdokonalování.

Svobodní se staví proti plošnému uchovávání údajů o komunikaci občanů. Preventivní špehování občanů, proti kterým není vedeno trestní řízení, je neospravedlnitelným zásahem do soukromí a svobody lidí. Tyto aktivity jsou navíc velmi nákladné a jsou hrazeny z daní všech spoluobčanů v řádu desítek milionů korun ročně⁶⁶.

S obavami sledujeme stále větší počet bezpečnostních kamer, které jsou instalovány pod záminkou prevence kriminality a boje proti terorismu. S rostoucím rozlišením a dosahem, možnostmi analýzy biometrických údajů (obličeje, chůze, ...) a nízkou cenou úložišť rostou možnosti státu sbírat informace o svých občanech. Je znepokojující, že v rámci boje za ochranu osobních údajů se soukromí jako takové ocitá na vedlejší koleji.

5. Nahlížení do veřejných registrů a evidencí

Občané mají mít možnost rychle a bezplatně prostřednictvím internetu zjistit informace o veškerých řízeních vůči nim ze strany státní moci. Z toho důvodu má být Centrální evidence exekucí provozována Ministerstvem spravedlnosti a přístup do ní nesmí být zpoplatněn. Exekutorská komora České republiky musí nalézt jiný způsob financování.

XVI. Příloha 2 – Evropská dohoda⁶⁷

Jelikož občané ve Francii a Nizozemí řekli v referendu NE původnímu návrhu Evropské ústavy a následně občané Irska řekli NE Lisabonské smlouvě, která byla jen přejmenovaným původním návrhem Evropské ústavy, je třeba respektovat skutečnost, že zaznělo zřetelné NE další politické unifikaci Evropské unie;

jelikož současně občané ve všech členských státech jsou odhodláni udržet z evropské integrace to dobré a kritizují její vady,

rozhodly jsme se my, 27 členských států Evropské unie, vypovědět dosavadní Smlouvu ustavující EHS, Evropské společenství uhlí a oceli a Euratom, Smlouvu o Evropské unii a všechny následné dohody. Namísto nich tímto ustavujeme **Evropské společenství**, které se zakládá na následujících principech:

I. Evropské společenství bude spojením parlamentních demokracií, které dobrovolně spolupracují za účelem vzájemného prospěchu.

- II. Jurisdikce společných evropských institucí se omezí na záležitosti překračující hranice: tj. oblasti politiky, kde činnost jednoho státu má přímý vliv na vnitřní záležitosti druhého státu. To zahrnuje pravidla svobody cestování, obchod mezi členskými státy; přeshraniční znečišťování životního prostředí, uchování svobodného trhu zboží, služeb, pracovních sil a kapitálu.
- III. Aby se předešlo pochybnostem a zabránilo extenzivnímu výkladu evropským soudním dvorem, členské státy upraví ústavním zákonem (ve Spojeném království parlamentním statutem) seznam národních vyhrazených kompetencí. Takový seznam bude obsahovat: zahraniční politiku, obranu, azylové a imigrační podmínky, dopravu, energetiku, pravomoci regionální a místní samosprávy, zemědělství, rybolov, průmysl, sociální a zaměstnaneckou politiku, daně, zdravotnictví, vzdělání, spravedlnost a vnitřní záležitosti (státní správa). V těchto

⁶⁶ Viz např. <http://www.euro.cz/detail.jsp?id=19883>

⁶⁷ Svobodní považují tento text, který byl inspirován návrhem britského deníku [Daily Telegraph] <http://www.telegraph.co.uk/comment/telegraph-view/3617390/A-healthy-Constitution.html>, za vhodný základ pro diskusi o alternativním uspořádání Evropy.

oblastech bude garantována nadřazenost národního parlamentního a právního systému. Společná evropská politika vstoupí v platnost výhradně na základě výslovného rozhodnutí o implementaci učiněného národními orgány.

- IV. Členské státy mohou svobodně, pokud si to budou přát, přijmout v těchto oblastech společnou politiku. Takové iniciativy mohou být bilaterální nebo multilaterální, aniž by se dotkly států, které se na nich nepodílí.
- V. V. Za účelem provedení těchto zásad, instituce bývalé EU budou reformovány takto:
 1. Evropská komise pozbývá práva iniciovat zákony. Takové oprávnění je neslučitelné se zásadou demokratické odpovědnosti. Komise bude místo toho plnit roli neutrální veřejné správy, která se zodpovídá voleným vládám členských států.
 2. Evropský parlament bude nahrazen Shromážděním, které se bude skládat z národních poslanců a senátorů, placených domácími zákonodárnymi sbory a kteří v Evropském shromáždění budou zasedat po dobu nepřevyšující čtyři dny v měsíci. Shromáždění nebude mít povahu zákonodárnyho sboru. Jeho posláním bude dohlížet na komisi.
 3. Evropský soudní dvůr se bude skládat ze soudců, u nichž se bude požadovat jako předpoklad ke jmenování zkušenost u soudu v jejich vlastní zemi. Soud bude řešit spory mezi členskými státy a otázky týkající se výkladu této smlouvy, ale nebude mít pravomoc vymezovat rozhraní mezi národní a evropskou jurisdikcí. Veškeré kompetenční spory budou odkázány Evropskému tribunálu složenému z předsedů nejvyšších (ústavních) národních soudů. Tito špičkoví právníci, kteří si uchovají své funkce v národních systémech, budou posuzovat všechny otázky dotýkající se svrchovanosti.
 4. Rada ministrů bude nejvyšší autoritou Evropského společenství. Může navrhopvat společné iniciativy, které budou otevřené pro členské státy, které se na nich budou chtít podílet. Takové iniciativy budou otevřené i pro státy mimo Evropské společenství. V Radě je zastoupen člen vlády každého členského státu a Rada přijímá rozhodnutí konsensem.
 5. Evropská centrální banka zůstane zachována pro ty členské státy, které budou chtít mít jako svoji měnu euro. Každý členský stát bude moci na základě vlastních ústavních principů požádat o přijetí za členu eurozóny, o přijetí za členu budou jednomyslně rozhodovat členské státy, které již jsou součástí eurozóny.
- VI. Evropské společenství bude jednotným trhem a celní unií. Přitom bude usilovat o odstraňování obchodních bariér a o mezinárodní spolupráci.
- VII. Případné nejasnosti pramenící z nejednoznačnosti této smlouvy budou řešeny přednostně ku prospěchu jednotlivých občanů oproti prospěchu států a přednostně ku prospěchu národních vlád oproti prospěchu institucí Evropského společenství.
- VIII. Návrh na změnu této smlouvy může iniciovat vláda kteréhokoliv členského státu. Změny budou předloženy státům k ratifikaci, pokud se na nich shodnou vlády všech států. Změny této smlouvy mohou být učiněny výhradně na základě ratifikace ve všech členských státech.
- IX. Tato smlouva nabývá platnosti po ratifikaci všemi členskými zeměmi.
- X. Tuto smlouvu může kterákoliv ze smluvních stran vypovědět na základě svých ústavních postupů a v souladu s mezinárodními zvyklostmi.

Poplatníci se středními a vyššími příjmy na paušální platbě ušetří a paušální důchod pro ně bude znamenat snížení státního důchodu oproti stávající metodice. Tito poplatníci budou moci úspory využít k soukromému neregulovanému zabezpečení na stáří (úspory, investice, penzijní pojištění).

Svobodní předpokládají, že lidé se středními a vyššími příjmy jsou schopni odpovědně rozhodnout, zda chtějí z ušetřených peněz podporovat členy své rodiny, koupit si nemovitost, spořit v bankách či fondech nebo nakoupit penzijní pojištění.